

กลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี

โปรดให้พิมพ์เป็นมิตร์พิตช์ขึ้นใหม่

๕ ๔
เมื่อบรมแม่ พ. ศ. ๒๔๗๔

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ทำพระจันทร์

จังหวัดพระนคร

20000000

00000000

000000000000

00000000

00000000

000000000000

คำนำ

กตอนเพลงยาวเรื่อง^๔นี้ นายมี มหาตเด็ก บุตร
พระโหราธิบดีแต่งเฉลิมพระเกียรติยศ ทูลเกล้าฯ
ถวายพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อ่านดูเห็น
จำนวนกตอน^๕ที่แต่งนับว่าแต่งดี และมีข้อความซึ่ง
กล่าวเป็นจดหมายเหตุได้ด้วยอีกประการหนึ่ง.

ก็หนังสือจำพวกที่เรียกว่าเพลงยาว คนทั้งหลาย
มักเข้าใจกันไปว่าเป็นหนังสือแต่งทางสังวาส แต่
ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ หนังสือกตอนแปลที่ไม่
แต่งเป็นกำหนดเรื่องดังเรื่องนิทาน หรือกำหนดบท
เช่นบทตะคอน บทดอกสร้อยดีกรวดแล้ว เข้าในหมวด
เพลงยาวทั้ง^๕นั้น เพลงยาวที่วาดด้วยการพยากรณ์ก็มี
ว่าด้วยทักษกัมม์ เป็นแต่มีผู้ชอบแต่งกันในทางสัง
วาสมาก จึงพาให้เข้าใจไปว่ากตอนเพลงยาวเป็น
ลักษณะบทกตอนสำหรับการสังวาส

เรื่องเพลงยาวของนายมีมหาเด็ก^๕ ได้ความ
ปรากฏอยู่ข้างท้ายว่า เดิมนายมีเป็นมหาเด็กข้าง
เขียน เกิดเมื่อหน้ายวชชาข้าง เห็นว่าตัวชำนาญใน
ทางบทกตอน จึงแต่งเพลงยาว^๕ ทูลเกล้า ฯ ถวาย
ให้ทรงเห็นความสามารถในทางกวี เพื่อจะทูลขอไป
รับราชการเป็นอาลักษณ์ แต่จะสำเร็จดังความประ
สงค์หรือไม่นั้นหาปรากฏไม่ เข้าใจว่าไม่สำเร็จ ด้วย
นายมี^๕ เป็นข้างเขียนที่มีชื่อเพียงครั้งรัชกาลที่ ๓ คน
หนึ่ง ได้เขียนชาดกเรื่องพระภูริทัต ที่ผนังพระอุโบสถ
วัดอรุณราชวราราม แต่กะเทาะเสียเมื่อไฟไหม้หมด
แล้ว.

เรื่องเฉลิมพระเกียรติที่นายมีเอามาแต่งเพลงยาว^๕
กล่าวถึงลักษณะการ ที่ทรงบำเพ็ญ พระราชกุศลด้วย
ประการต่าง ๆ ซึ่งนายมีได้^๕ วัเห็นเอง เมื่อในรัชกาล
ที่ ๓ ปรากฏรายการหลายอย่าง ซึ่งข้าพเจ้ายังไม่เคย
ทราบมาแต่ก่อน เพิ่งมาทราบเมื่ออ่านเพลงยาว^๕ เช่น

ก

เรื่องไฟไหม้วัดระฆังในรัชกาลที่ ๓ อันไม่ปรากฏ
ในจดหมายเหตุอื่นเป็นต้น จึงเห็นว่าตัวเรื่องเป็นจด
หมายเหตุอย่าง ๓ ในทางโบราณคดี ซึ่งผู้ศึกษา
โบราณคดีควรจะพอใจอ่าน แต่ว่าต้องพิจารณาไป
ในเวลาอ่านด้วยจึงจะได้ความรู้ดี.

ทำ ๑๖ ธนบุรี

นายกราชบัณฑิตยสภา

วันที่ ๒๔ มีนาคม พ. ศ. ๒๔๗๓

กลอนเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑ บังคมบรมนาถนาถ อันเป็นปิ่นมงกุฎอยุธยา
บำรุงราชภูริศาสนาให้ถาวร ขอเฉลิมเพิ่มพูนพระ
เกียรติยศ ยุคลบหลบพิตรอดิศร ถวักยวราชราชัยใน
นคร ดังทินกรแจ่มฟ้าทั่วชาติรี ดอยส่ว่างกลาง
สวรรค์ชั้นทวี้ป ได้ขึ้นสู่ทิวังหวัดพิ้งรค์ม ด้วย
พระเดชเดชโตกโปกเกล้า ไม่หมองมัวทั่วศรีอยุธยา
บุญฤทธิกิตติยศระบือฤา พระทัยดีอทางเที่ยงไม่เดียง
ษา แผ่ไปรอบขอบขัณฑสีมา พระกรุณาชุบเลี้ยง
โดยเที่ยงธรรม สุริวงศ์พงศ์ประยูรก็พูนยศ ให้
ปรากฏพร้อมพริ้งทุกสิ่งสรรพ ทั้งสุรางค์นางสนม
กรมกำนัล ได้ร่างวัดยศกาสง่างาม ฯ

๑) หนึ่งเสนาข้าหลวงทั้งปวงหมด พยุยกเป็น
 ดง่ากาดำนาม ทั้งไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินตั้นทุกนาม ก็มี
 ความกรุณาทั้งธานี มิให้ใครออกอาชราศักดิ์ ช่มเห
 หักไพร่ฟ้าประชาชน พระอัยการบัญญัติดังกัณฑ์ ได้
 ตามที่พระกำหนดศัพท ทั้งถาบันาเรียนที่เพียรเพิ่ม
 ก็แต่งเติมเสริมศักดิ์ให้อกนิฐ นิจกัณฑ์จายให้เป็น
 นิศย์ ทรงอุทิศศรัทธาทงศาปี ฯ

๑) หนึ่งนักโทษโปรดปล่อยทั้งน้อยใหญ่ ที่โทษ
 ใหม่นัยถึงตัดเกศ กิ่งตไฉไม่ฆ่าด้วยปรานี ไว้เพียง
 ที่จำจองไม่ต้องตาย แล้วโปรดตั้งจตุบททวิบาท
 ตั้งประกาศทั่วมหาคังกฎหมาย ห้ามฆ่าเนื้อเมื่อปลด
 ชั่ววาย ให้ตัดคล้ายค่านันต่ำลง เมื่ออกกระบังซึ่ง
 รวดตอปลดเราะ ทรงส่งเคราะห์ห้ามตั้นทุกตั้งประสงค์
 ฝูงเนื้อป่าปลดขึ้นไฉนยง ชีพคงชันษาเพราะบารมี
 ห้ามปลดกตัตตุเรียนอาเพียนไก่อ พระมิให้เพื่องฝูง
 ทงกรงศรี เครื่องคัตตาภบาปหนาเป็นนาค มักฆ่า

คตฺถิขิงแลว้งราว ด้วยทรงพระกรุณาประชาราษฎร์
จึงห้ามชาตมิให้ม้ข่มฉาด บำรุงกล้าผาสุกทุกแดน
ทาว ถ้าชาวคราวราษฎรคตฺถิขิงปรีดา ฯ

๑ ถ้าราษฎรทุกข์ชุกเฉยเป็นวิบาก เกิดน้ำมาก
ไฟไหม้ในเคหา ทั้งเข้ายากหมากแพงฝนแล้งนา ที่
ตกกล้าแห้งไปไม่ดำราบ ให้อาวรณ์ร้อนในพระทัย
เทวษ ไปทั่วเขตต์ไพร่ฟ้าสู่ชาตถาน จะอดอยากยาก
จนทนทรมาน ให้เกณฑ์การทดน้ำปิดทวนบ ให้ตั้ง
ราชพิธีพรุณศาตร ทั้งยังคาดวัดหลวงทั้งปวงจบ
นิมนต์สวดพุทธมนต์ไปจนครบ ฝนส่งบ่น้อยไปมี
ใครมี ผู้ลำบากยากพระองค์ทรงทันท่วง เด็ดจยั้งพระ
อาวาสพิธีศรี อุดมด้วยทวยมาคยราชกวี พระ
สังคีติกาดานานุกรม ทรงเคารพจบพระหัตถ์อธิฐาน
สมาทานคตฺถิขิงเป็นปฐม พระสังฆราชถานาคัง
อารมณ กัระคมกัณสวดพระพุทฺธมนต์ ด้วยบุญญา
บารมีภินิหาร โพธิญาณแก้กตฺถิขิงผด ให้ร้อน

อาตมจักุโลกบาดบน ไม่ทันทนบุญฤทธิ์ทรงพิชิต
 บันดาลท่าพลาหกให้ตกฟุ้ง ดงทั่วทุ่งทุกประเทศ
 เกษมศรี ไพรฟ้าชาแผ่นดินก็ยินดี ได้ทำที่ไร่นา
 ดัถวาร ฯ

๑ พระคุณสุดดังสมุทรน่านมดวรรค มาเจือ
 บันดาลโลกให้โคกถอน ได้เขม้นกดินทิพย์โยธ
 ราชฎได้ฟังไม่ถึงกาด ถิ่นน้ำมากฟากเผื่อเหตุนา
 ก็กัมปนาทพระทัยด้วยภัยอันตราย กัดงัดดีวิกลด้วย
 ชดธาร ทรงส่งธารราชฎจะร่อนรน ให้ตั้งกิจพิชิต
 วารีปดาศ พระดังขรชกนาโกตาหุด ชุมมุนนัง
 ตั้งสัตตพระพุทธรูป ในมณฑลนาถาโยชาพาย ครั้น
 เสร็จกิจพิชิตแล้วค้ำย ยังปันน้ำให้ร้องคนองสาย เติง
 ดันครันครันคนกระจ่าย พลพายพระสัตตวรุดลงมา
 ด้วยบารมีภิเศกทรงเอณันดร ช่วยบำบัติภัยราชฎ
 ยกคำสนา ให้กัมปนาทอาของพระคงคา ก็ดลดา
 ดำเข้านเพรารวง ดั่งนารายณเพื่องพินกดินสมุทร

ให้เขาผู้ครองเมืองหลวง หมูไพร่ฟ้าหน้าซุนก็
อุ้นทรวง ได้เด่นดวงปรีดาด้วยบารมี ฯ

๑ ถ้าเกิดไฟไหม้บ้านชานเรือนราชบุรี เรือน
อำมาตย์สุริยวงศ์ในกรุงศรี ระทดในพระทัยแทนแค้น
ทมิฬ ก็กรูกรัฟหะสัดจะฉิ่ง ขึ้นทรงพระที่นั่งบัลลังก์
อาสน์ พร้อมอำมาตย์ซ้ายขวาทั้งหน้าหลัง พวกทอก
แห่แถวทวนฉนวนกำลัง แห่สะพรังคังคับไปดับเพลิง
กำลังไฟได้ลมระดมไหม้ เดี๋ยวไปถมตังคังไม่พัด
เถลิง ไฟก็เหือดเผือดแสงไม่แรงเรง ก็สับเชิงคว่ำขอ
กระต้อนน้ำ เข้าผูกชักคักคักตาดอยู่หน้าหน้า โยทกาแย่งยุบ
ยุบระกัมภี พระเพลิงร้ายพระพายรือกระพือท่า ก็แพ้
อำนาจองค์พระทรงบุญ ดังฝนฟ้าท่าแก้วแผ้วระงับ
มาเติบดับเพลิงร้ายให้หายหุน เห็นถนัดอัศจรรย์
อนันตคุณ พระการุณย์กราชบุรีบำบัตถิย์ ฯ

๑ ถึงฤดูพวกหมู่มังคุดร เก็บอากรซุนซ้องไม้
ผ่องใส ทั้งค่านาค่าน้ำเหลือค้ำไป โปรตมิให้พัด

เมืองรำคาญ ให้นายระวางทั้งหมดกลับคืน มิให้กิน
 เนื้อราชูรทำอาชญา ให้เก็บแต่พองามตามโบราณ
 พระโปรตปรานทั่วเขตต์ประเทศคาม หนึ่งขุนหมื่นทั้ง
 หดายทั้งนายไพร่ ไม่เคยได้ศราภุมิที่คุ้มห้าม ก็โปรต
 ให้ได้ศราภุมิตาม เทียบคำขายได้ตามสบายใจ ฯ

๑ พระทัยได้รอบคอบทั่วขอบเขตต์ ทอดพระ
 เนตรเมืองหมองไม่มองได้ อุประภัมภ์บำรุงซึ่งกรุง
 ไกร ชำรุดไหนได้ด้อมประกอบแปลง ประคองค
 กอดไว้ทำใหม่ตั้ง ถ้วนซึ่งซึ่งแน่นครบจบตำแหน่ง
 ที่สูงปรายฉาบป้อมซ่อมกำแพง ทั้งคกแต่งโอบาน
 ทวารตริัง ที่ไหนบางทางศึกจะชักหัก ก็คิดคักทาง
 ทำให้ชำซึ่ง ถ้วนหนาแน่นแน่นบกดุ๊กซึ่ง ให้ทั่วถึง
 ทนบนแต่พื้นงาม ข้างฝ่ายนอกพระนิเวศน์ประเทศัด
 ให้ถางตัดทางไปในสนาม สำหรับเมืองเคื่องเข็ญเป็น
 สังคราม จะได้ตามค้ำนคักคักคัก ที่ปากน้ำท่าม
 กลางที่กว้างป้อม เป็นอ่าวอ้อมกว้างขวางทางคักหนึ่

ยงขึ้นไปไม่ถึงซึ่งไพร่ ให้ลมที่ออกมาข้างทำยง เป็น
 สว่างจ้าอีกไม่อีกหาญ กัดวะสัถ์กันทุกกรุงไม่สูงสิ่ง
 ดังรามสูรค์องค์ดำปไม้ฉาบขิง นารายณ์ยึงศรศักดิ์ศักดิ์
 แดน ทางปากดัดจัดถนนตระพานข้าง ทั้งสองข้าง
 ปากน้ำมาตามแผน ถนนกว้างทางทัพไม่คับแคบ ถึง
 หมื่นแสนเค็รได้ไปจากกรุง ฯ

๑๑ แล้วขุดทางบางบอนที่คอนต้น คดอดขึ้นตาม
 แนวทางแถวทุ่ง ทั้งดัดกว้างทางใหญ่ไปหลายคั้ง
 คดอดขุดวังเว้งท่ามหาไชย ที่ปากน้ำทำบ่อพร้อม
 เครื่องรบ ทั่วพิภพไปมาได้อาศัย ทั้งเรือแพฉาง
 เสาค้อยเบาใจ ถวายไชยอวยผดมมงคลพร ฝ่าย
 ประจิมพาราทวารศ ไปประเทศทางเรือเหลื่อถ่อถอน
 ด่วนคมคนชนเผดัดเรือจร ค้างจางอนนุดตากยัง
 ยากเย็น หวังประโยชน์โปรดราชฎีที่ขัดข้อง ให้
 ขุดคดองดัดดำมทางสามเสน ออกปากน้ำโยทกา
 เสนาเกณฑ์ พวกจีนเงินขุดขนไปจนตุ พอแล้ว

คตองหนองฉั่นอรรณพ ภาคตบทั่วเมืองกระเต็งปรุ
 ทุ่งมนุษย์เทวากัธารุ ออกกระบพระนามตามกันมา
 พวกชาวเรือเห็นอไศยใจฉั่น ไปทั่วถิ่นทุกทิศคิด
 หารรษา เคยคิดทางบางพลัดก็ปรีดา มาเคิรทำคตอง
 ประทานสำราญใจ ทุ่งวันคืนชนต้องไม่คองดาก ก็
 ออกปากสาธุการสะท้านไหว ถวายกรพรมลงคต
 ไชย เลี้ยงครุ่นไปคำเข้าทุกคราวเรือ ฯ

๑ ด้วยพระทรงปรีชาอาณภาพ ดำริทราบเหตุ
 ผลนั้นฉั่นเหต้อ ทุ่งคัมภีร์ได้ผลทุกศตเจือ ทุ่งคักเจือ
 ก็ระอาพระบารมี ข้างฝ่ายในพระนิเวศน์เขตคักสถาน
 ก็เล็รจการบำรุงซึ่งกรุงศรี ถ้วนัยกอย่างสร้างใหม่
 สดไธดี ไปทั่วที่ใหญ่น้อยนับร้อยพัน พวกข้างจีน
 ดินจ้างรางวัลเพิ่ม ข้างไทยเต็มเบียดหัวคักฉั่นจัดสร
 บ้างเดือนทมิฬนามชนตามกัน ทุ่งข้างบันเขียนถาก
 สดกักถึง พิศดูเมืองเรืองปดังไปทั้งนั้น สาราพันไม
 มีที่เทียมถึง จะเสกแก่งเต็งคักฉั่นคักซึ่ง นาคคักฉั่น

ใจวิไลยศ คำหนักในซ้ายขวาหาปราสาท พระ
 โรงราชอาสน์แก้วแววเวหา ถ้วนใหม่ใหม่ไฉ่ดัด
 รจนา ตู้อ้อฟ้าก่ายกันเป็นหัตถ์ดัด ทั้งโรงแสงแวว
 คลังสิ้นทั้งแถว ตลอดจนนอกในถ้วนไฉ่ดัด จะแต่
 ผ่านด้านไหนไม่ระทด ถ้วนหมดจกตั้งร้างใหม่ไปทั่ว
 เมือง แด่นำมาสู่กตัญญูชาน รโหฐานจริงจริง
 ทุกสิ่งเครื่อง ยิ่งแต่ยิ่งตระทานล้ำราญเรือง ทั้งหนึ่ง
 เมืองอินทราธานีมิตร นาดตเดียวเที่ยวเด่นเห็นต่าง ๆ
 ถ้วนยกอย่างยิ่งยงทรงประดิษฐ์ ผู้ใดใครได้เห็นเขม้น
 พิศ ให้ต้องคิดตาชมนิยมยต พระวงศ์วงศ์ทั้งหลาย
 มาถ้อยอย่าง เฝื่อนไปสร้างตั้งแต่งทุกแห่งหน ทั้ง
 ชุนนางสร้างเจียนเจียนทุกคน ทัวตำบลหน้าหลังสิ้น
 ทั้งปวง ออกฮัดแอแซ่เซ่งทั้งแก่งคัก อักกะทักรอบ
 ทั้งพระวงศ์หลวง ตั้งดาวรอบขอบคันพระจันทร์ดวง
 ชื่นโชติช่วงอยู่ในชั้นพิมานรถ เป็นปิ่นปักนักษัตรทั่ว
 เขตคัทวีป มาสรวมศัพท์ได้บาทขยายหมด ใครคิด

ร้ายตายเองเกรงพระยศ ด้วยของด้อยดพระเดชทั่วเขตต์
คั้น ฯ

๑๐ ด้วยทรงมันขันต์กนิหาร บำเพ็ญทานอาจิณต์
ทรงศีตวัณห์ ให้ผลในทิฐฐุประจุบัน ดำรงพันไพบุญต์
มาปุนปอง ประชาชนพลเมืองไม่เคืองเข็ญ จำเวญ
เป็นสุขทั่วไม่มัวหมอง ทั้งหญิงชายหลายสกุลออก
มูตมอญ อยู่ทั่วท้องตำบลพันประมาณ ทั้งสืบสอง
ภาษามาอาศัย ก็เพตนิใจผาสุกสนุกสนาน จะไป
มาค้าขายไม่กันดาร บำราศพาดการศึกไม่นึกระวัง
เรือให้หาดำผาเห่ดำกำปั่น ส้มอทอดจอตเป็นหล่น
จีนฝรั่ง แต่งบรรณามาถวายไม่วายครั้ง สิ่งของคั่ง
กันเข้าก็เขี้ยวตง แพรผ้าลายชายถูกไปทุกสิ่ง พวก
ชายหญิงนิยมส้มประสงค์ นุ่งลายอย่างกางเพดะ
เที่ยวเหาะยง จนนุ่งตงทำงานการนิคม ด้วยบารมี
ภิเชกสมโพธิ ระเบียบโทษภัยสิ้นมตทินคม ทั้งปาก
ได้ฝ่ายเหนือเหนืออุคต เป็นบรมสุขทุกเพดา ฯ

๑ ยิงพุนเพิ่มก็ยิงเต็มพระกุดัด บ้าเพี้ยนผลมิได้
 ชาติในศาสนา ไม่เลื่อมสุมพุนพระราชศรัทธา ดัง
 มหาเวสสันดรไม้อ่อนรน โรงทานให้ไม่ขาดพระราช
 ทวียัย ออกจ่ายจับเจือจานหวานกุดัด ทั้งหวาน
 คาวเข้าเย็นไม่เว้นคน ออกดัดด้นแซ่ซ้องมากองกิน
 วิเศษผลัดจัดของตำรองเลี้ยง ออกเรียบเรียงรายอยู่
 ไม่รู้สิ้น ไม่เลื้อกหน้าว่าใครให้อาจิณต์ มาก่อนกิน
 แล้วไปพวงใหม่มา ออกจ่อแจแซ่เลี้ยงเลี้ยงกันอุ่น
 ชุดมนไม่วายทั้งซ้ายขวา พวงฝ่ายผสมพิภพคนชรา
 ชวนกันมาคังคับเข้ารับประทาน พระตั้งขัณเฑาะ
 ดาวพอเข้าถึง ออกอดอึ้งเบียดบาตรอยู่ฉาดฉาน
 เข้ายืนรอบขอบขันมีทันนาน ก็เป็นการเข้าแกงพอ
 แรงครอง ที่ต่างองค์ตรงเข้าไปนั่งที่ นายบัญชากรม
 วัติให้จัดของ นักงานคนปรนนิบัติจัดตำรอง แล้ว
 ประคองตำรับจับประเคน ถ้วนของดีมีรสอันดีรส
 ตำราญรวยเหลือพระมหาเถร ทั้งศิษย์น้อยพลอยซ้ำ

กับสามเณร ทั้งเข้าเพตอิมใจไปทุกองค์ นันเข้าแล้ว
ให้ธรรมกถึกเทศน์ เป็นประเภทมิได้ขาดธรรมดา
สงฆ์ ข้างในข้างหน้ามาฟังนั่งเป็นวง ถ้วนบรรจง
เครื่องมาบูชาธรรม ถวายจุบจุบจิมได้ขาด ทั้ง
กัณฑ์ราชวัตรธารณะอุประถัมภ์ ที่ใจกระต้างฟัง
เทศน์ดังเกิดจำ ก็ค่อยนำใจดื่มศรัทธา ละของรัก
หักจิตต์ปลิดจำหน่าย ออกถวายพระธรรมเทศนา
ด้วยพระเดชพระคุณการุณา โปรดประสาให้สูงขึ้น
พิมานทอง ครั้นถึงวันอุปัชฌาย์ดี พุทธวัชรวิจัก
ฉตากของ เครื่องบูชาภาชนะโถหม้อตโกนของ รูป
เทียนรองเท้าพัดยานัดขาม จีบเจียวทั้งองไต่เตื่อโฮ
หมอน ถบงจีวรไม้เท้ากะเป๋ายาม เครื่องขาร่มโคม
ขวดน้ำมันตาม ยาแก้ไข้ไอจามทำประทาน ถวาย
พระสงฆ์องค์อันดับจับฉตาก ประมาณมากหลายวัด
จิตของชานน เป็นเวรเวียนเปลี่ยนหาว่าต้องคาดกาด
ฉตากทานถวายไปได้ทุกองค์ ด้วยถาวรดีพิพัฒ

เป็นมงคลพระนครด้วยพรส่งมี จำเวณียฤทธิศีโร
ภิญโญยัง ก็ยังทรงพระศรัทธาที่นั่นถาวร อันโรง
ทานปทานคันถปฤกษา ได้สัมนิกคนโชดโมสร หมู
ยาคกตถยาภิบาลจร ได้ดับร้อนวันรวยด้วยโรงทาน
ทวี่อื่นหมื่นเมืองไม่เพื่องฟัง ว่าเจ้ากรุงไทรกถา
ศรัทธาหาญ ห่อนสามารถอาจสร้างโรงทานนาน
ไม่ปุนปทานเหมือนพระราชศรัทธา ทั้งตัดจัญฑทวิ
บาท พระราชทานทวี่กันด้วยหรรษา นักงานเข้าเฝ้า
เข้าให้ทานกา วันหนึ่งกล่าวถามหาบมาดาบดิน เขา
เจ้ากองไวกวี่ช่องเชิงเทินบ้อม กาเจ้าด้อมเลี้ยงชีวิต
เป็นนิจสิน เข้าเหลือหกดกบ่าลงมาดิน แพรแก่กิน
ขึ้นบานสำราญใจ เลี้ยงกาท้องแพร่ร้องประสานเสียง
ดังดำเนินดังจะร้องสนองไซ โมทนาพระกุศลมงคล
ไชย ประสาใจได้กินก็ยินดี ฯ

๑ ที่โรงหล่อต่อแต่งพระพุทธรูป ที่เค็รวัชบุบมัว
หมองไม่ผ่องศรี พระบูรณบ้านเก่าคราวกลดี ตก

อยู่ที่เมืองร้างวัดคงเคิม ถูกแดดลมจมน้ำด้วนชำรุด
 ไปชนชุกมาบูรณะเดิมเดิม ที่ต่างพร้อยร่อยหรือ
 ก็ต่อเคิม พระพักตร์เจิมจนพระศอกต่อพระกร พระ
 นาทิพระนตาพระบาทหัดดี ที่วิบัติมาบูรณะปฏิสัง-
 ขรณ์ พระประธานพระไฉย้านดีดาศจร ออกขับ
 ช้อนน้อยใหญ่อยู่ในโรง ด้วนสูงศักดิ์หน้าคั่นบัว
 หดง ขึ้นเด่นดงพระพักตร์รักโอโง ที่องค์ขึ้น
 สูงใหญ่ค้องไฉ้ชะโง เอาเชือกโยงไม้ยันขึ้นบันเจิม
 เตรียมหล่อหุดอมพร้อมพรั่งพอกข้างเสร็จ ก็แต่ดีจ
 มายังที่นั่งเดิม พร้อมอำมาตย์ราชวงศ์มาดงเคิม
 ก็เร่งเริ่มกฐนที่กองหุดอมทองพร้อม เด็ดจทรงหยิบ
 สุวรรณหิรัญนาก ใส่ในปากเบ้าแปลวที่เหลวหุดอม
 แด้วทรงคืบหน้าคืบเข้าวัดรอม เทนอมทองริน
 ประคั้นกาญจน์ สู้ทนเพลิงเรืองแสงที่แรงร้อน ไม่ย่อ
 หย่อนพระศรัทธาหนักดำหาญ แด้ววงคำข้าหุดง
 กระทบวงงาน ก็อดหม่นเทเคิมเพิ่มทัว ด้วยศรัทธา

ภินิหารไม่ฉานซ้ำ ชนวนน้ำทองทั่วไม่มีดี พอเย็นทำ
 ดำเร็กก็เสร็จดี มิได้มีราวรดทั่วพระองค์ แล้วตะไบ
 ใต้ขั้วจ้าวรูป ให้เย็นดูเบียดงเบียดเพราะระเห
 แด้วเหไปใต้โบสถ์ที่โสรตทรง ในวัดวงแฉ่นแฉ่น
 แคนนคร องค์เก่าไปใหม่เพิ่มมาเดิมดัง ปฏิบัติขณะ
 ตโมสร องค์แล้วองค์นั้นนรุต ไม่หยุดหย่อน
 พระศรัทธาพยายาม ฯ

๑ ที่ทิมกรมวังเป็นคตังกุศล บำเพ็ญผลมิได้
 ขาดละจาดหาม ถวายพระปาติโมกข์ด้วยดวงตา
 รูปเทียนยามรองเท้าตามคราวมี บางทีส่งเสด็จ
 เมื่อร่วม คามนุกรรมทุกวันบันฉนรดี ทรงถวายอัครา
 ๕ ทังคาบ ภาระจาดมีของงามตามฤดู ประกอบด้วย
 กตัญญูชนมดัมเข้าสาร เครื่องคาวหวานเปรี้ยวเค็ม
 ด่วนเค็มอยู่ เณรศิษย์วัดอันมาพรังพร เป็นหมู่
 หมู่รับภาระจาดอยู่กตาดทิม อดทนจนภาระจาดไม่หวน

ไหว บ้างแบ่งให้ทานคนที่จนหิว พวกชนชั้น^๗อื่น
 ต่อมาขอชิม ทั้งพวกกรมเสนาชั้นขอทานกิน ที่ชนไป
 ไม่ไหวก็ให้มั่ง ที่มีกำลังแบกรับไปจนสิ้น พระสงฆ์
 นั้นชื่นชมยินยอมิน เต่าเวียนกัญญ์ญกัฏฐ์ด้วยบารมี ฯ

๑ ที่โรงนางกรีนศรีเศวต เป็นบริเณเข้าบาตร
 ต่อมาครี มีได้ขาดอัคราทั้งตาปี ใส่ลงที่หนึ่งอัม
 พระกริมใจ ทั้งกับด้วยกด้วยล้มชนมหอ เวลาพอ
 รุ่งพระมาใส่ ออกเรียงรายหลายวัดมาอัดไป เข้า
 ชนใหญ่รับหยุดจนสุดองค์ ฯ

๑ บัณณวัธอัฐมีนิมนต์นั้น เป็นนิวัตรเดี่ยว
 พระสงฆ์ ทั้งพระโรงแถบราศาที่ไม่ขาดคง แค่วัน
 องค์ถ่านาราชาคณะ บาเวียนชรวทวทั้งอันดับนั้น ไม่
 เว้นวันอัฐมีบัณณวัธ เป็นเวรเจียนเบียดกันนิวัตร
 ตามคณะอาวุโสเอกโทตรี ถวายเครื่องสุทธาภะยา

๓ ที่เรียกว่า “พวกชนชั้น^๗” คือพวกที่ชนต่ำกว่า
 ชนใหญ่ ซึ่งสร้างในรัชกาลที่ ๓

ท้าวทั้งควาหวานอุซารต์อันลัดศรี วันละร้อยกอย
 บ้างต่างท้าว ยามดึกถึลารทสุตตรุษสงกรานต์ นัก
 ขัตฤกษ์สุริยจันทร์วันวิสาข นิมนต์มาเกดอันกตาด
 พระราชฐาน ทวี่คุณพูนเพศตามเทศกาด กระจาย
 หารเนยนมระตมทวี่ ทงยาคุเจ้าแซ่แดงปายาส กระจาย
 ลารทเจ้าทิพเกษมศรี ทงเครื่องเทียบเรียบเรียงผะ
 เตียงคี่ พูนทวี่เกล็ดขลุ่ยขลุ่ยบาน มีเทศนาตบมิได้
 ขาด มหาชาติธรรมวัดระจำรัสดาร์ จนจบในพระ
 ไตรปิฎกกาด ไทยทานเครื่องกัณฑ์อันนัง ของ
 ต่างต่างอย่างตักตวนวิเศษ พระนิกเทศน์ไครคี่มีหลาย
 ชั่ง ก็ยังเรียนเพียรจิตตณึ่ง ด้วยกำลังศรัทธาพระ
 บารมี ฯ

๑ พระที่นั่งเฉลิมสดับมหาปราชาศ ท้าวพระราช
 ศรัทธาเป็นราชี่ ตั้งนักปราชญ์พวกราชบัณฑิต
 บอกบาปสุริยวงศ์พระสงฆ์เนร พระราชทานเงิน
 เดือนบ้างเดือนยศ ด้วยส่งอนรธรรมาหาเถร กระ

ยาหารหวานลาวทั้งเข้าเพด ถวายเณรพระตั้งฆ้องค
เรียน ทั้งเกสรช้อบ้านตำรายื่น ให้แซมขึ้นชูจิตต์
พินิจเลี้ยร วันละสามสิบเศษในเพศเพียร เข้ามา
เรียนอรรถแปลแซ่จำเนียง บ้างเรียนมุตเรียนคัมภีร์
อยู่มีดาว ตั้งแต่เข้าจนบ่ายไม่วายเสียง ที่แม่นย่ำ
จำได้ออกได้เสียง แล้วชบเลี้ยงเป็นมหาเดบาเรียน
ถวายบัจจยไครมีมิได้ขาด ที่เณรราชบัณฑิตยพินิจ
เลี้ยร ให้บิณฑบาตในพระราชวังเวียน บำรุงเพียร
ปัญญาวิชาธรรม ที่เรียนน้อยพดอยเพียรเล่าเรียน
กล้า ด้วยพระศรัทธาเลี้ยงชบอุปถัมภ์ เพราะพระราช
กุศลเป็นค้ำนำ พระสัทธรรมจึงฟุ้งอยู่รุ่งเรือง ฯ

๑ ที่ทรงบาตรมิได้ขาดองค์าคพระ ราชาคณะ
แต่อันดับดับเหต็อง เป็นเวรเวียนเปดียนวัดจังหวัด
เมือง) อเนกเนื่องบิณฑบาตไม่ขาดวัน ทั้งเข้ากับ
สรรพสรรพพรรณรส ด่วนด้วยสดมภ์ครบเครื่องชบฉัน
แต่ละองค์ทรงได้ดังให้พัตน์ จนพุนขึ้นเข้าชาวพอเข้า

เพ็ด วันฉะว้อยไม่ถอยพระฤคส์ ไม่ประตดเดือกหน้า
มหาเถร เฒ่มอกันชั้นหนึ่งถึงสามเถร จนสิ้นเกณฑ์
บิณฑบาตทรงอัครา ไม่เว้นวันจนชั้นประชวรพระ
ยอด ก็ไม่ทอดเข้าบาตรที่ปรารภนา ผู้ดำรงทรงทน
เวทนา เข้าอุตถ้ำหมีให้ขาดทรงบาตรทาน ฯ

๑ ที่ห้องคลังศุภรัตไม่ขัดสน นำเพิ่มณณภิญา
รโหฐาน เครี่ยมผ้าไตรมิได้ขาดในราชการ บริหาร
นานาสถาพร เครี่ยมตั้งรองกองบุญไปครุ่นครบ ถึง
งานศัพสุริยวงศ์อดิศร ทั้งผ้าตราผ้าพับดับปลกณ
เครื่องศัพท่อนจันทน์ทองฉดององค์ กดองพระพระ
สวดฉนหน้าศัพ ทั้งเครื่องอบหอมหวานประทานส่ง
ทั่วทุกศัพครบวันจนวันปลดง ใครดงมไม่น้อยดัก
ว้อยใคร ก็กรมใหญ่ใครดักที่เพิ่ม พุนณณตามยศ
ฉวันฉดได้ ทั้งบริวารดงเค็ดพร้อมเสร็จไป หนึ่ง
ดอกลไม่เครื่องเด่นเกณฑ์ประทาน ทั้งพระเมรุเกณฑ์
แห่แดแตรดงฉ ฉมกาดงยศศักดิ์อัครฐาน ทั้งศัพ

ในฝ่ายหน้าพระอริการ ก็ประทานตามยศถาบรรดาศักดิ์ตาม
ทั้งผ้าตราผ้าพันข้อมือถ้วน ทั้งจำนวนผ้าไตรนั้นหลาย
หาม ทั้งใคร่บิณฑบาตทุกอาราม ทั้งใคร่งามพระ
กฐินขึ้นทุกปี ยังเครื่องบริขารทานกฐิน ทอดหัว
ดินวัดใหญ่ในกรุงศรี ทั้งใคร่เทศน์ไตรนันทน์ทั่ว
ทั้งใคร่ที่เพลิงไหม้ในอาราม ที่พระสงฆ์องค์ไหนใคร
ครองหาญ ก็ถวายหัวดินถินถนาม ไตรพระข้างตั้ง
เพียรบั่นเขื่อนงาม สร้างอารามมาช่วยรวบทุกองค์
ทั้งใคร่แพรแดงผ้าศรีทราถวาย ให้เปรศพรายใน
เกณฑ์เณรพระสงฆ์ ตตกบาตรยามโศภิญโยยง
ได้หัวองค์ที่มาส่งถาวร พวกผ้าไตรในคลังตั้งแต่เพิ่ม
พร่องแล้วเดิมแต่งค่อไม้ที่ถ้อถอน ดังมหาวิสัยที่นคร
ไม่หยุดหย่อนไหลมาทางตามี ฯ

๑ จะดวงคักลักเท่าไรก็ไม่พรวง เกิดด้วยกอง
บุญญาพระราชา ก็ยังเพิ่มเติมผลกุศลทั่ว สร้างกุฏิ
อารามอร่ามเรือง ที่ชำระตฤตพึงปฏิสังขรณ์ ให้

กาวรแจ่มจืดจาวรดเหลือง ตั้งแต่เริ่มการไถ่ผ่าน
 เมือง ก็เปลี่ยนเครื่องพุทธบาทพระคำสดา มณฑป
 สืบสมัยทั้งใหญ่่น้อย ที่เศร้าตร้อยแซมใหม่ให้แน่น
 หนา เข้าเพดานบานผนังทั้งหลังคา ยอดฉัตรฟ้าฝา
 ชุ่มชุ่มทองแดง แล้วด้วยเหล็กขันตบุมุมรัก บัน
 ดัดกถายลวดรวดตำแหน่ง แล้วปิดทองดั่งชาติ
 กระจกแสง กระจ่างแสงจับดีวีวรรณ กะดิงราย
 ชายการะย้าย้อย โพร้ทองห้อยคอยดมระตมฉัน
 เลี้ยงเสนาะเพราะชานประดานกัน ทั้งคั่นวันบันแดง
 ดั่งเพลิงดี ที่บัวหงายปดายเส้าก็เพราะพริ้ง ผนังกึ่ง
 ก้านแย่งเป็นแสงดี พื้นเงินเก่าเบาบางก็สร้างทัว
 แด้นบัตกัณฐัดเปลี่ยนให้เตียนงาม พระมณฑปน้อย
 ในก็ใหม่่อง แล้วด้วยทองแกมแก้วแววร่วม ดัวัน
 ลวดลายพรายพราวดูวาวงาม แต่ฐานงามถึงยอด
 คดอชปดี ที่บัวทองรองรอบขอบพระบาท ก็โอภาส
 แจ่มจืดด้วยรัศมี ดูด้วยดัดด้วยสุวรรณหิรัญมณี

ถ้วนมองศรีไถ่สดรจนา ^{บุ}คปนปานตังวิมานอมเรศ
 อยู่ในเขตค้แดนดาวตังษา ^{บุ}ชนดอยปดงตงประทับ
 บนบรพคา ^{บุ}คโอฟาร์เกศพร้อมด้วยช่อมแปดง
 พระเจดีย์วิหารที่น่าน้ำ ^{บุ}กัแต่งบำรุงจัดจาวัดแต่ง
 ศาสดาบ่อหอรหมิงทั้งกำแพง ^{บุ}ที่ราวแต่งแต่งใหม่ให้
 ไพบูลย์ ^{บุ}แล้วมอบเวนเกณฑ์คนให้ปรนนิบัติ เป็น
 เลววัดพุทธบาทไม่ขาดสูญ ^{บุ}ประชาชนไพร่บ่าวเป็น
 เจ้ามุต ^{บุ}ให้เพิ่มพูนปรนนิบัติอยู่อัตรา แล้วทรง
 เป็ดของเครื่องคันวิมตมาส์ ^{บุ}อันโอภาสสูงศักดิ์นั้น
 หนักหนา ^{บุ}ออกบูชาพุทธบาทพระศาสดา ^{บุ}เพิ่มมหา
 บารมีด้วยปรีเปรม ^{บุ}ไว้ทั้งสามตำรับตำหรับเป็ดียน
 ถวายเวียนตามเทศกาลเกษม ^{บุ}เครื่องดูบได้ไพโรจน์
 อันโอชเณม ^{บุ}ทั้งหงส์เหินฉัตรธงชดงกรณ์ ^{บุ}ทั้งเครื่อง
 ทองรองเรืองทั้งเครื่องแก้ว ^{บุ}ประทับแถวโคมยาม
 ตามสถอน ^{บุ}ทั้งรูปเทียนมาตาสถาพร ^{บุ}ใครจักรเทียน
 วนาหน้าฤดู ^{บุ}บริหารณมปัตจัดถวาย ^{บุ}เครื่องฉัตรนาย

สูงศักดิ์มีอภิสรรพ แดงแผ้วถางทางเจริญคตเนินสูง ถึง
 ฤๅษีปรัญชยธยา ชวนกันไปสักการังวามณขึ้น
 หนทางวันดีบายทั้งซ้ายขวา คดอดถึงพุทธบาทพระ
 ศาสดา ได้ทัศนวมณทปมีครบครัน ก็โมทนาสาธุ
 พระกุศล อวยพรผลมาให้ในไอศวรรย์ เสงี่ยม
 นาวคราวนี้เป็นนิรันดร์ ทั้งน้อมขึ้นเทวดาธุการ ฯ

๑ ครั้นเสด็จสรรพจับสังวาลพระอาวาล ท้าวพระราช
 นิเวศน์เขตต์สถาน ที่เสด็จหมองทองมัวแลวี่วราณ
 โบริดเจดีย์วิหารแดงการเปรียญ ทั้งภูมิตถานสระพาน
 เขื่อน ที่หลุดเดือนสังวาลใหม่ให้เสด็จย ทั้งพระปรางค์
 พระระเบียงเนวียงเวียง ที่หักเหียนเปลี่ยนใหม่ไปได้
 เดิม ทั้งหอไตรหอระฆังทั้งโรงกรัก ที่ปรักหักพังก็
 สังวาลเสริม ที่ขาดค้างสังวาลเก่าแต่เค้าเดิม ก็สังวาล
 เพิ่มองใหม่ให้ไพบุตย์ ทั้งศาสดาหน้าหลังก็สังวาลแทรก
 ทำแปดงแปดกปลูกใหม่มีให้สุขุม ที่ถานตุ้มภูมิวัดก็
 จัดพูน ที่เนินนูนเกลี่ยปราบให้ราบเรียบ คดองถนน

หนทางที่ขวางขัด ก็ถมตัดตัดหักฉีกเฉื่อยงู ภู
โหนดโหนดน้ำขังดำเตี้ยงู ขุดคุ้ยเข้เข้าไปได้วารี ได้
ตักหาบอาบดั่งพิ้งเรื่องง่าย แต่งถวายปริตต์เปรม
เกษมศรี ทั้งสระบ่อท่อน้ำทำท่ว แต่งภูมิที่โอโถง
ทั้งโรงคอง ไม่เลือกกว่าวัดไหนให้ก่อสร้าง เห็นรอย
ร้างแล้วก็จัดเป็นวัดหลวง เทียวซ่อมแปลงแต่งตั้ง
ดินทั้งปวง ไร่แต่ดวงทวียุทธ์ร้างไม่ว่างวัน ฯ

๑ ให้นายช่างร่างแผนทีถวาย ไม่แยบคายเงินขัด
ให้จัดสรร ทรงประคิษฐ์กิดสร้างตะอย่างกัน ถ้วน
เหมาะนั้นอิฐไม่มีใครเปิดอง ใบระกาน้ำบัน
สุวรรณเปิด ไม่ทนฤทธิ์ฝนรดก็ปลดเปิดอง กระจก
เจียนเปลี่ยนผลัดจำรัสเรือง ทั้งชาวเหนือช้วนแดง
แดงคราม ที่ดีเหนือเรื่องรองเหมือนทองดุก แด
เดือมดุกดำทองมืองอร่าม จับแต่งแดดแผดเผาเป็น
เงางาม ดูสุกความวาบวับเข้าจับตา ทั้งชาวแดงแดง
ระยับดัดดี รัศมีโรจรุ่งพุ่งเวหา น้ำค้างตมตมทับ

ไม่อัปรา ทั้งฝนฟ้าตกต้องไม่หมองมัว ทั้งงามทน
 ดันเหลืองต่งเนื้อแก้ว ดูน้องแผ่วท่วงที่ไม่มัว ชุ่ม
 คุหาหน้าบนชนฐานบัว คดอดทั่วทุกวัดที่คดแปลง
 ช่างสลักถากถึงแถบนั้นเขียน ก็พากเพียรทำถวายไม่
 หน่ายแห่ง ให้เบญหวัดจัดสรรพรางวัดแรง ทั่วคำ
 แห่งเบิกเผยที่เคยการ พวกรายงานการตรวจก็กว
 เก่ง เทียบเร้าเร่งทั่ววัดที่จัดมานาน ได้กำหนดจด
 หมายไว้รายงาน เข้ามาอ่านทูตถวายไม่ถวายวัน ทูต
 เรื่องอันมิได้ขึ้นเหมือนเรื่องวัด เวียนแต่ครัดถามได้
 ให้ไผ่ฝน ถึงวัดนั้นวัดนั้นเป็นนิรันดร์ ถึงเรื่องบันเขียน
 ถากสลักถึง วัดโน้นแล้ววัดนี้ยังรีบดังเร่ง เดือน
 ดำเบงทำไปให้ซ้ำซึ่ง พวคนายด่านนางงานเร่งการ
 ตะมึง ให้ทั่วถึงถ้วนวัดจึงหวัดราย ไบสถ์ถิหาร
 การเปรียญก็เขียนวาด เพดานคาตชาตของอันน้อง
 นาย ไบสถ์ผนังอย่างเก่าเก่าทำตาย บุปผ์ตายมัว
 มอมก็ซ่อมแปลง เครื่องเขียนหลวงคองเติมเพิ่ม

จำหน่าย หน้ากระดาษขาวนวลนวลเป็นแสง ข้าง
 ประต้อมกตมเกิดยวทั้งเขียนแดง กระจายแบ่งเขียนวาด
 สดอาดดี ด่วนหมดจดจัดได้ไปทั่วแห่ง ทั้งพดิกแพทอง
 ภาพหาญประสาธน์ ดูไม่เขาเหล้าดีควพนักพี้ ทั้ง
 ท่วงที่เล่นลายแสดลายทอง. ด่วนประเสริฐเพริศพิริ้ง
 ทุกสิ่งเสร็จจ งามดำเร็จทั่วที่ไม่ม้หมอง วัตถุอย่าง
 ต่างกันเป็นชั้นรอง ตามทำนองเรื่องลายหลายกระ-
 ทรวง ที่ลงโบสถ์โปรดระบายเป็นลายแย่ง วัตถุต่าง
 แห่งเขียนลายเป็นไม้ร่วง บ้างเขียนเป็นลายซัวเข้าพัว
 พวง ลายช่อหน่องเหนียวรัดเครื่องค้ำคตรา บ้างเขียน
 เรื่องเบื่องบทกวีชาติ เรื่องนิทานน้อยใหญ่ในคาถา
 เรื่องปฐมสมโพธิรจนา เรื่องเทวราชบุรพาจารย์งาน
 บ้างเขียนเรื่องปิดตาหารักเร้น บ้างเขียนเป็นเรื่องโลก
 ดันฐาน ทั้งเรื่องเทพชุมนุมประชุมการ เรื่องสะ
 ดนทานบ้างจัดเรื่องอัฐมรงค์ ครั้นแล้วช่างช่างคหวิรู
 เบียดหัดให้ พระเนรได้ไต่รย่ำมวงมระหง เขียน

ถวายหลายวัดจัดบรรจง ได้ทูลองค์พระเนรจนเจ
การ ฯ

๑ วัดทั้งห้าด้วยกันเป็นอันมาก ไม่หนีจาก
อย่างเก่าเป็นเอาด้าน แต่วัดเครือวัลย์ใหม่อำเภอพาน
หันบูรณแปลกเพื่อนไม่เหมือนใคร เขียนชาตกยก
เรื่องโพธิสัตว์ ทอดประทัดคีตารางสว่างไสว เป็น
ห้องห้องช่องละชาติออกตาไป นั้ชาติได้หำร้อยสิบ
ชาติครา ด้วยทรงพระศรัทธาเมตตาข้าง ให้สินจ้าง
ช่องละบาทตั้งปรารภนา ด้วยบุญญาอนิสงค์ทรง
ศรัทธา ไม่ค้องหาช่างเขียนเวียนมาเอง เอาเงินต่อ
พอใจไม่เจ็บหลัง อดด่าหนึ่งพิเคราะห์ให้เหมาะเหม็ง
ที่เกี่ยวหาพบก็สับเพตง อดเวงชิงกันประชันมือ
ทั้งตายบันบรรจงก็ทรงจำง งามล้ำอาจพร้อมมุดขึ้น
ปุนถือ ถ้วนเกล็ดงเกลตาเพราตาพากันๆ ออกกระบือ
พระนามตามจร เหมือนครึ่งคราวทั่วไทยไทยทศ
อันปรากฏบุญฤทธิ์อติศร ถ้างพระนาคเจดีย์ศรีนคร

ราชครูช่วยบ้างก็รางวัล อันทรงสร้างทรง^{๕๕}เป็นที่ดิน
 พระกุศลพันที่จะเศกสรร อุโบสถรณาสารพัน ทั้ง
 ชุมนับ^{๕๖}หาจารย์ พระประธานฐานองค์ทรง
 ช่อม ที่มอ้อมมกตัมงามอร่ามช้า ทั้งน้อยใหญ่ได้
 ผ่องด้วยทองคำ ถ้วนเกล้า^{๕๗}เนือกษัตริย์จำรัสเรือง
 แดงหุ้มห่มภูษาด้วนผ้านี้ รัชสมัยพระพักตร์จำหลัก
 เหลือง เศวตฉัตร^{๕๘}กันมั่งมั่งถึงเมตตอง แดงด้วย
 เครื่องศาสโหมตดูโถดตอย ที่ต่างวัดฉัตรแดงแด
 แดงขาว แฉวนคิตดาวเพดานตระหง่านห้อย ระบาย
 แก้วแววฉายดูพรายพร้อย ทั้งใหญ่^{๕๙}น้อยห้อยแฉวน
 ถ้วนแล่นงาม ชนตอยเด่นเป็นระนาวคิตดาวฉาย จับ
 แดงชาตณดูทองผ่องอร่าม ดูวิบแวมแจ่มวาวเป็นเงา
 งาม ห้อยระล่ำม้ายห้อยดูพรอยพราย กระจุกชุ่ม
 รุ่มเรียง^{๖๐}ขึ้นเคียง^{๖๑} อยู่เหนือ^{๖๒}หลังทวารบัญชา
 ช้องระล่ำมตาม^{๖๓}ขึ้นอันคัมภาย มีดวดตายกรอบชุ่ม
 ถ้วนหุ้มทอง ถ้วนงามเข้าจับระบายแก้ว ดูเพริศแพรว

เพราะตัวไม่มัวหมอง มีม่านกว้างกางกั้นกันระของ
 ทั้งอาสน์รองขุดตงทองราวเทียน กระถางรูปรูปรงาม
 ตามทุกใบสลัก ที่วัดโปรดกัฏฐิครพินิจแต่ถึยร ถ้วน
 เครื่องทองของแก้วแวววิเชียร การเปรียญแต่วิหาร
 ตระการตา ทั้งเสวตจิตจัดจ่ายถวายชาติ ทัวอาวาส
 มากมายทั้งซ้ายขวา แด้วรือเืองอย่างคัมภีราศ ขน
 ออกมาจากวังที่ข้างใน เทียบปลูกฝังสร้างถวายราย
 อาวาส แด้วด้วยชาติแต่ทองอันมั่งงៃ แด้วให้
 เทศนาอัคราไป สำหรับในวัดนั้นสามวันยก เครื่อง
 บูชาผ้าขาวรองเท้าร่วม ตามนุกรมทำนองไม่พร่องบก
 ทั้งเครื่องราชฎีศรีรัชามาสาชก มิให้ตกหล่นใดใน
 อาราม พระสงฆ์เณรเวรเวียนเปลี่ยนกันเทศน์ ที่
 จิตต์เจดไม่ชำนาญก็ชำนาญสนาม เคยอุทฺธจจจัตตชองก็
 กต่องความ พระสูตรตามวินัยค่อพระปรมมัตถ์ จน
 จบในพระไตรปิฎกชั้น เป็นที่ถึนคัมภีโรให้โปรด
 ถัดว้ ทรงให้ธรรมเป็นทานทั้งบ้านวัด รัฐบาลบาป

กรรมกระทำบุญ ข้างฝ่ายวัดก็จัดข้างเทศนา ที่
 ออกค่าที่พักเพียรเล่าเรียนหนุน ไม่มีใครอุปถัมภ์
 ช่วยค่าจุน ได้ทันทุนรับประทานครองเดือน ได้
 เทศน์ทันทีทันทีหลวงกระหวัด ได้เงินจืดจืดไม่
 มีเหมือน ดับบุรุษบุญชนนิมนต์เดือน ไปเทศน์เรือน
 โรงธรรมค่อยนำใจ ได้เครื่องกัณฑ์ฉันน้อยอว้อย
 จิตต์ เปรื่องความคิดเทศน์ก็ต้องต้อยผ่องใส บ้าง
 ถึงเวรเกณฑ์การท่นชาญไชย รับเทศน์ไว้ให้ตายแห่ง
 ต้องแบ่งทุน ให้พระเถรเกณฑ์เรียนนั้นเปลี่ยนผลัด
 เทศน์ที่วัดดับบุรุษก็อุดหนุน ได้เครื่องกัณฑ์ฉันฉะ
 ทำบุญ ก็เรียนครุ่นรำไปจนได้ดี ด้วยพระราชกุศล
 เป็นต้นก่อน จึงถาวรเรื่องรุ่งทั้งกรุงศรี ประกอบก่อ
 บ่อนบุญพูนทวี ไปทั่วที่พระนิเวศน์ทุกเขตคาม ฯ

๑ แล้วเปลี่ยนนามนามวัดที่จัดสร้าง ให้คง
 อย่างภูมิดานที่เรียกถาม วัดทองนั้นชื่อสุวรรณธา
 ราม วัดนาคนามชื่อว่าพระยาทำ วัดแจ้งแปลงสม

ญาตามอาวาส อรุณราชอารามอันงามช้า วัดเดียบบ
ชือราชบูรณะเรียกประจำ วัดบางลำภูด่งเรียกต่าง
กัน ชนนานนามงามวิเศษเศวตฉัตร วัดหมู่ผลัดชือ
ว่าอัมรินทร์วรรั วัดประโคนอินชือคฤตพัฒน์ วัด
พัฒน์ชือราชสิทธิ์ วัดบางจากชือภักคินีนาฏ ห้าย
ศตาทโมถโลกเจติมศรี วัดนครเขื่อนขันธุ์พันท่ว ดง
บัญญัติชือวัดโปรดเกศงาม แต่วัดกตางวัดระฆังทั้ง
วัดกุฏ ไม่ถ่มมูตชือเตียงเวียงสนาม ทั้งวัดเกาะก็
จำเพาะอยู่คงนาม ทั้งอารามวัดสระเกศก็เพศกัน ทั้ง
วัดถ่มอรายไม่กตายชือ วัดคอกกระบือคงเดิมไม่เจิม
ชวัญ ถ้วนสิบเก้าเข้าทั้งวัดเครือวัดยี่ ตำระพันจำรัส
ส่ววัดที่ ๑

๑ ยังไม่เปรมเอมอัมพระกุศล บำเพ็ญผลค่อ
ไปไม่หน่ายหนี ตำริการหวานผลกับมนตร์ จะ

๓ เรื่องพระราชทานนามวัดต่าง ๆ ที่กล่าวใน
กถอนี้ ผิดบ้างไม่ถูกหมด

ให้มีศรัทธาสร้างอาราม หวังจะให้ได้ผลกุศลมาก
 บริจาคทรัพย์หุดวงออกคองหาม ให้มนครสุริยวงศ์ผู้
 ทรงนาม ได้มีความบริพัตรพูนศรัทธา เอาทรัพย์
 หุดวงคองจ่ายไปหลายวัด ไม่ลังกัถนัษังในสังขยา
 สุริยวงศ์ทรงรับกับพระยา ก็ปรัดปราโมทย์ด้วย
 โปรตปราน คิดเต็มได้ไปสร้างเริ่มสร้างวัด บ้างเปลี่ยน
 ผลัดสร้างใหม่หลายสถาน ด้วยทรัพย์หุดวงคองต่อ
 ลงพอกการ ก็พลอยจานเจือลงประจ้งเจิม เป็นวิสา-
 ธารณะพระกุศล ก็เกิดผลเพิ่มพูนประมุขเดรัมิ ทรง
 ปราโมทย์โปรดปรานประทานเคิม พูนเฉลิมชาติรัก
 กระจักทอง กาวเครื่องเขียนเวียนต่งเบกคตังหุดวง
 ไปเคิมคองจนถ้วนจ้านวนคตอง ครั้นเสร็จการชาน
 นามตามทำนอง วัดในคตองบางยี่เรือทั้งสามนาม
 อินทารามจันทารามนามบัญญัติ อีกทั้งวัดราชคฤห์
 เข้าเป็นด้าม วัดท่านราชมนตรัตถอาราม ชานนามชื่อ
 วัดคหบดี วัดท่านโชติคตังสร้างกลางดงนาม ชื่อณพคุณ

ทารามอร่ามศรี คุณพระคถังสร้างใหม่ท้ายบุรี ดง
 บัญชีชื่อวัดประยุรวงศ์ วัดพระยาศรีพิพัฒน์บัญญัติ
 นาม พระยาญาติการามงามระหง ตามปลัดชื่อ
 จักรวรรดิอันหยดยง เจ็ดหัวทองคำนามอยู่ตามเดิม
 วัดศาลาดีหน้าชื่อคูหาสวรรค์ เชียงเงินชื่อขอบพิตร
 พิมุขเนติม อีกสองวัดกรูสร้างไปสร้างเดิม ชื่อคง
 เดิมโลกสุทธาศาตปณ ดิบสามวัดด้วยกันเป็นอันดับ
 พระราชทรัพย์เจือไปมิให้สูญ วัดพระยาน้อยใหญ่จึง
 ไพบูลย์ ได้เพิ่มพูนสร้างงามตามทำนอง ประทาน
 วัดตะพระยาทองคำสร้าง ที่เริ่มสร้างสร้างใหม่จนได้
 นทอง ที่ได้สร้างต่างนิยมด้วยดีดมปอง พาพวกพ้อง
 ม่าวไพร่ไปทำบุญ เลี้ยงพระสงฆ์สังฆจักรถวาย ของ
 ทั้งหลายต่าง ๆ ก็สร้างหนุน ออกจำแนกแจกทาน
 คิดว่าท่าน ในการบุญเบ็ดเสร็จทั้งเทศน์ธรรม ทั้ง
 เครื่องเล่นเล่นรำทำนทอง ทั้งขับร้องดัดดีทุกสิ่ง
 ธรรม์ จำเรณูศรีมีสง่าดาระพัน ด้วยพระบัญชา

ยอดที่ทอดหนุน ด้วยทรัพย์ที่ดวงดวงก้อนทรงม่อนผืน
 จึ่งชวนกันศรัทธาขึ้นหนาหนูน ได้กำไรหลายส่วนจำ
 นวนบุญ ประทานทุนทรัพย์ที่ดวงที่ดวงไป เหลือ
 ดันคนนาหนักหนานัก เวียนเดิมคักพระราชทรัพย์
 ไม่นับได้ ทองเครื่องเขียนเวียนตั้งเบิกคดงโน แต่
 จดไว้ก็หลายสมุดตรา พระวงศาแดพระยาที่สร้างวัด
 ก็แจ่มจัดปรากฏกายศลา ทูลถวายพระกุศลผลผลตา
 ทรงโมทนาปราโมทย์โปรดภิปราย ที่ได้สร้างฟัง
 ขึ้นดังกลั่นแก้ว มีใจแผ้วผ่องเหมือนหนึ่งเดือนหงาย
 ที่ใครไม่ได้สร้างระคางอาบ ไม่ดบายหมอบก้มตง
 क्रमครอม พิเคราะห์ความตามกระแสพระกุศล เห็น
 เป็นผลดวยดยิ่งกว่าสิ่งของ โสมนัสศรัทธาทูลผ้า
 ตะออง ตามทำนองที่ทางสร้างอาราม เอื้อนพระ
 โอบุสโปรดปรานประทานให้ ได้ชื่นใจราชทรัพย์
 ออกนับหาม ประทานไปสร้างวัดจำรัสงาม แล้ว
 เดิมตามอย่างกันเป็นหลั่นไป บ้างเริ่มคั่งฝักรากบ้าง

ถากที่ ยังไม่มีชี้แจงแกลงไซ้ สุดแต่ใครศรัทธาไม่ว่าใคร
 ปรารถนาให้ทุกวัดทรงศรัทธา ฯ

๑ แต่วัดระฆังสร้างซ้ำทำสองครั้ง ด้วยวัดบังเกิด
 เพลิงเริงนักหนา ไหม้ก็มิแถมคตของของนานา แล้ว
 ตามมาการเปรียญจนเดียนตง พระประธานฉานเข้า
 ระบายับ ด้วยข้อทับหักแตกแตกเป็นผง พระสงฆ์
 เกรณเรศยืนไม่ตรง เดียนตงจั่วรศท่อนใจ บ้าง
 คว้าไค้ไม่มั่งทั้งหนึ่งดื้อ ออกกึ่งฮือตามกันสนั่นไหว
 ทุกสิ่งของกองเหลวด้วยเปลวไฟ รับตั้งให้ไปดับ
 ระฆังเพลิง ทั้งมนครี่สุริยวงศ์องค์น้อยใหญ่ เด็ดจ
 ไปไฟยังกำดังเพลิง ให้พว้าขอตะกร้อน้ำเข้าร่ำเบ็ง เข้า
 คัดเชิงไฟมอดตงวอดวาย ครั้นรุ่งแจ้งให้แต่งกระยา
 หาร ทั้งคาวหวานน้อยใหญ่ไปถวาย พระสงฆ์ที่หนีไฟ
 ไม่สบาย ไม่ทันตายเลี้ยงเสร็จสำเร็จการ กระบงาม
 ซามใหม่ถวายทั่ว เป็นเครื่องครว้ดืบคอบบริหาร ถวาย
 ไม่ไผ่หลายถูกปลุกกรองงาน ทำโรงร้านอยู่พดางพอ

บังกาย แล้วถวายไตรครองที่พร้อมบก องค์ใดตก
 คืบเพด็จกระเจียหาย แต่บรรดาผ้าพัดัดกระจัดกระ-
 จาย ก็ถวายให้ถ้วนถ้วนดำอาบ แล้วให้ปลุกกฐีพัน
 ที่ใหม่ ไปปลุกไว้ท้ายวัดถัดคดของชาว ระดมกรม
 น้อยใหญ่ไพร่ขุนนาง ให้ปลุกสร้างคนละหลังอยู่พรัง
 พรุ เสาไม้แก่นแค้นฝากระแจะอ่อน เค้าตงกตอน
 เรียงเรียบทั้งเสียบหนุ จั่วคานถมคมหอยแตกบทู
 กระโปกะคูนหน้าต่างดำอาบคา หมายรับสั่งสร้างถ้วน
 จำนวนร้อย ที่วัดน้อยแคบไปทั้งซ้ายขวา ได้เก้ายิบ
 เศษท้าววิวัฒนา พระราชาคณะแลพระครู ทั้งอัน
 ดับสรวพรเสด็จทั้งบริวาร เลือ่มุ้งม่านหมอนผ้าไค้อะฐ
 กฐีใครได้สร้างต่าง^๕เคียงคู่ ทั้งหมากพลุดึงของ
 ฆ้องทองทาน แล้วขุดร่องคลองขวางถึงทางถนน ให้
 ขังชลฉน่ายในสถาน ที่กลางคดของช่องข้ามท่า
 ตะพาน สูงตระหง่านมุงกระเบื้องถ้วนเครื่องปรุง
 แล้วปลุกกฐีดังที่ไฟใหม่ใหม่ ทั้งน้อยใหญ่พร้อมทัว

ทั้งครัวหุง ถั่วฝักกระต๊ามมันคงทรงบำรุง แต่ถั่ว
 มุงกระเบื้องเครื่องดำขาว กระโถยติดต่อก่อต้องถุน
 กฐีเจ้าคุณทั้งสามงามสด้าง คณะระห่ำหัดทั้งหอ
 กตาง ทั้งหอขวางหอรั่มฟ้าใด กฐีเจ้าคุณใหญ่นั้
 ไล่แก่ง คุปตั้งเปด่งด้วยทองอันผ่องใส แดงถาษา
 บาเรียนเวียนออกไป นั้หลังได้สามสิบทั้งแก่งทอง
 หอสวดมนต์บันด้างดำขาวเกดียง ชี้กรงเรียงเรียบ
 ทั่วไม้มัวหมอง ถนนแนวแถวงามตามทำนอง ไป
 ตามช่องแถวข้างหว่างกฐี การเปรียญเปลี่ยนผดัด
 จดเป็นคึก บั้ณณิกกันเพลิงที่เรึงศรี นายแจ้ด้ร้าง
 พระทองค้องอัครี มีภักดีภิปรายถวายมา จั้งโปรด
 ให้ไล่แทนที่แทนเก่า แด่งเฉดาเพริศพรายทั้งซ้ายขวา
 แด้วพูนเพิ่มเติมกำแพงแด่งคำดา ทั้งซ้ายขวานั้
 ฐานการเปรียญ คุุเพริศพรั้งยิ่งกว่าเก่าไม่เท่าถึง
 เป็นที่พึ่งทั่ววัดจ้งหวัดเฉวี่ยน ไม่เล็อกว่าวัดไหนที่ไฟ
 เบี้ยพ เห็นไม้เคียนด้ร้างเดิมเพิ่มท่ว ยิ่งใหม่ก็ย้ง

สร้างไม่ค้างเงิน จึงจำเริญทั่ววัดรัศมี จะแลดูวัด
ไหนในบุรี ถ้วนมองศรีเรียบเรียงทั้งเวียงไชย ฯ

๑ วัดไหนไหนไม่ถ้อระบือยศ เหมือนวัดราชโอรส
อันสดได้ เป็นวัดเดิมเริ่มสร้างไม่อย่างใคร ถ้วน
อย่างใหม่ทรงคิดประดิษฐ์ทำ ทรงสร้างด้วยมหา
วิริยาธิก โอบารักพร้อมพร้อมทั้งทุกสิ่งชำ ถ้วนเกลี้ยง
เกดเพราะเพริศดุเด็ดดำ พังข่าวคำดีสุดสุดอยุธยา จะ
รำพรรณดรรเดรัญก็เกินสมุด ขอยกหยุดพองาม
ตามเดชา กำหนดสร้างพระอาวาสโดยมาตรา ประ
มาณชานับได้สิบสี่ปี จึงเสร็จการอาวาสราชโอรส
อันถ้อยศเฟื่องฟูทั้งกรุงศรี แล้วสมโภชโปรดปราน
การทวี่ การทมิ์เหลือนั้นคณนา สมโภชรอบคอบ
กันเป็นอันดับ กำหนดนับแก้ววัดโดยสังขยา ยังไม่
เปรมเอมอิมพระศรีทศา ในมหากุศลนิพนธ์ทวี่ มา
ปฏิสังขรณ์พระอาวาส พระศรีคำสัตตารามอร่ามศรี
ดุเด็ดดำโดกาในชาติศรี ใครไม่มีเทียมโถมโหฬาร

แต่ทรงสร้างพระอาวาสทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่กาลวัด
ราชโอรสธำ จนเสร็จวัดทั้งปวงที่ดั่งมา ดั้นอิฐ
ฉาบปูนกระเบื้องชนเปด็องเคิม แม้นรวมรวบควมเข้า
ทั้งเก่าใหม่ ประมาณใหญ่สักเท่าภูเขาเขมิตม์ ทั้งน้ำ
ห้วยน้ำรักที่ตกเคิม ดิริเพิ่มกันเข้าเท่านั้น ทั้งเจ้า
สักจากหว่ายไม้ร้างร้าง มากกว่าบ้านเรือนแพในกรุง
ศรี เครื่องเขียนถาวรวาดสืบดำด้าภาพี่ กระจากที่
เค็ด็อบชดืบดักดืบเกวียน คำแปลวทองดักดองด้าม
ดืบหาม เทียวทาตามทั่ววัดจังหวัดเควียน ปรากฏ
เจดีย์วิหารการเปรียญ ดั้นทองเขียนปิดพระอนันต์
ครัน ฯ

๑ ขอนุนโมทนาอันดั่งดี ที่พระองค์ทรงสร้าง
สว่างสงวรค์ ให้บุญบิณฑิยทุกสิ่งอัน อุบัติวันค-
รายอย่าได้มี บรมสุขทุกพระอิริยาบถ ใครคิดคด
ให้พ่ายกระจ่ายหนี ให้พระชนม์ยาวยืนอยู่หมื่นปี ให้
เปรื่องปรีชาทุกขมิตติญาณ พระโรคอาอย่าแผ้วให้

แด่ตัวเกล้า จงผูกมัดมอ่งศรีเพียงสุริย์น่าน พระ
 เกียรติยศปรากฏทั่วจักรวาล ดังอวดดารผ่านโลก
 เป็นใจจอม ให้อ่าวพระยาสามนตม์มั่งคั่งทวีป มา
 สรวมชีพไต่บาทภิวาทณอม ให้ชื่อตอบพิตรคิดประ
 นอม ให้น่าน้อมเครื่องค้ำบัมมาอภิบาล ตั้งไฉพระ
 ทัยรักพวักหวัง ให้ดั่งพระประดั่งศักดิ์ดำรงสถาน
 ให้ดวงตามข้ามเขตต์กิเลสมาร ให้คิดทวนมอ่งใส
 ในมโน ให้พระราชศรัทธาหนักถ้ำหาญ บำราศพาด
 เป็นบรมสุขไซ้ ให้ดำเร่จเร่จกจิจอิศโร เป็นดั่งมา
 ดั่งพุทธโสมโหฬาร มาราชออย่ามาประจัญได้ ตั้ง
 พระทัยอุตมพรหมวิหาร เหมือนพระเมตไตรยใน
 อนาคตกาล พระนฤพานจงดูโหดุเต สุทธิโตโหดุ
 ภวันติ ให้สิทธิธรรมพระทัยไม่ห่างเห อิจฉินตังปัตติตัง
 ะวังวะเร ด้วยเดชเดชะพุทธวรพร ฯ

๑๐ สรวมชีพรจนาดำมิภักดิ์ เณรณคักคืบพิตร
 อติศร ไว้สำหรับกักกัณฑ์นิรันดร์ ให้ถาวรพิพัฒน์

ดีด้วยดี ขอคุณพระไตรรัตน์เป็นฉัตรแก้ว มาปักแผ้ว
กันภายในเกศ ให้พระจอมโลกาทรงปราณี พอพัน
ที่ข้างเขินเบียดนิชชา ขอฉลองพระคุณไปในอา-
ตักษณ ด้วยจิตต์รักจงดมปรารภนา ควรมีควร
โปรดทรงพระเมตตา ชีวติไว้ได้ผ้าชุดเดียว ฯ

๑๑ สรรเสริญพระเกียรติเรือง กรุงศรี

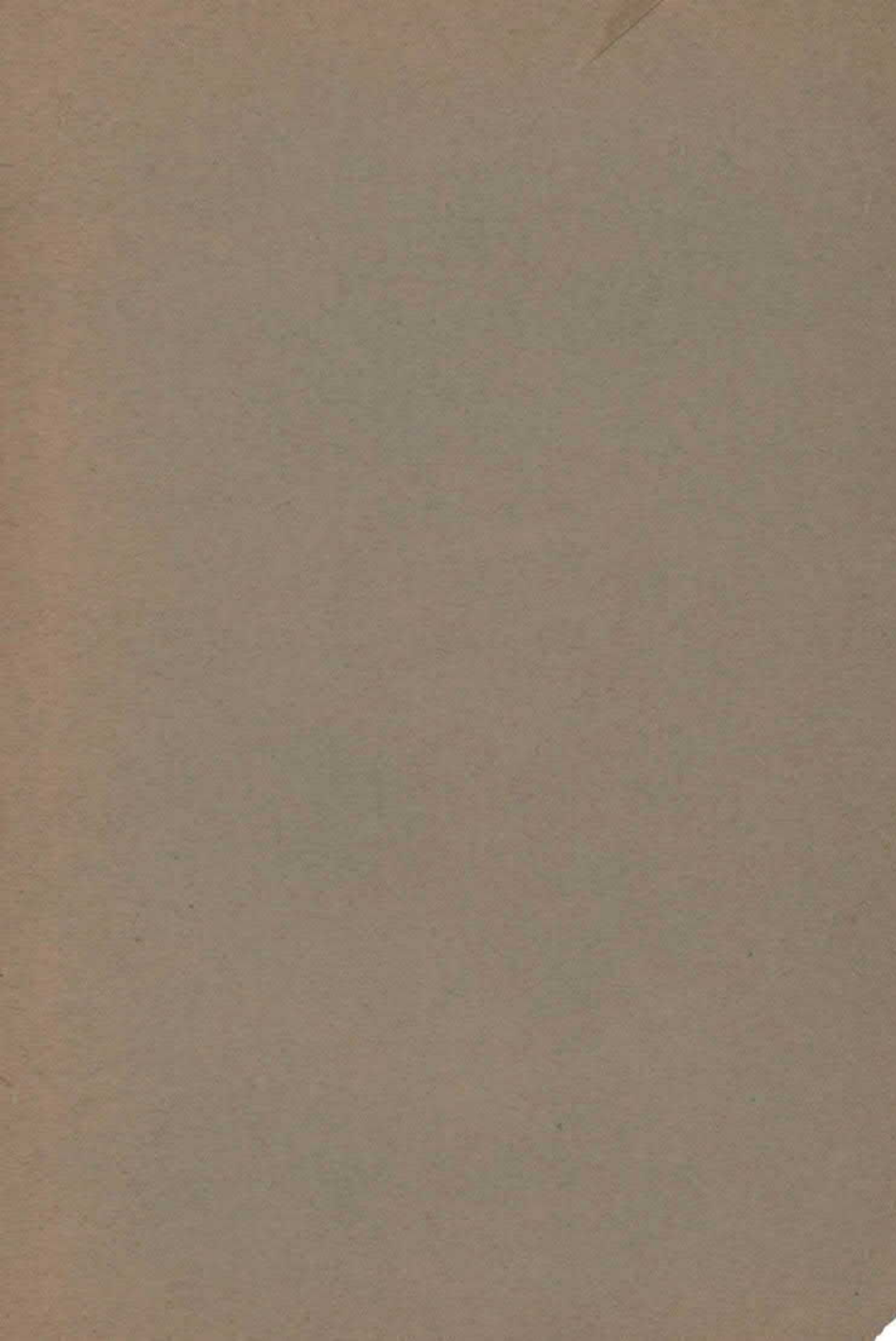
ข้าพเจ้านายมี ดิบบธวัง

ด้วยจิตต์กตัญญู จอมราช

เฉลิมลักษณะไว้อ่าง โลกเห็ดองญาบุญ ฯ

๑๒ ข้าพระพุทธเจ้า นายมี บุตรพระโหรา แต่งมา
ทูลเกล้า ฯ ถวายไว้ได้ผ้าชุดของชุดพระบาท ณวัน
ประหัตจตุรเกณท์ภาพักษเคื่อนแปด จตุศักราช

๑๓๘๕ ปีมะเส็งเบญจศกเถว็จ ขอเดชะ ฯ

๒๕. ๑๒. ๗๓